

# UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa  
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franco.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.  
Vse leto velja . . . . . 8 K  
pol leta . . . . . 4 „  
četrt leta . . . . . 2 „  
posamezne številke po 10 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrstice, če se tiska enkrat . . . 14 h  
„ „ „ dvakrat . . . 12 „  
„ „ „ trikrat . . . 10 „  
za nadaljna uvrščenja od petit-vrstice po 8 h.  
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrstico. Priloge poleg poštnine 6 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa  
v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

## Država in izobrazba njenega ljudskošolskega učiteljstva.

Pred kratkim je zborovala na Dunaju enketa zaradi preosnove avstrijskih gimnazij. Ker je postalo ravno vprašanje preosnovanja naših srednjih šol akutno, menimo, da ne bo odveč, ako pregledamo nekoliko razvoj onih šol, kjer se šola najvažnejši stan v vsaki kulturni državi — namreč učiteljstvo, in sicer ljudskošolsko učiteljstvo. Neoporečna resnica je, da je dobro učiteljstvo najtrdnější temelj državi. Zavarujemo se pa že naprej proti vsakateremu tendencioznemu zavajanju te ali one misli, ki jo zapišemo v tej razpravi!

\* \* \*

Do l. 1849. je bila izobrazba ljudskošolskega učiteljstva jako primitivna. Temelj tej izobrazbi je bilo znanje, ki ga je nudila takratna ljudska šola. Teoretična izobrazba sploh ni bila organizovana, in višek prakse je tednji učitelj dobil, ako je učiteljski praktikant hospitaliral pri kakem starejšem učitelju, najprej tri, a pozneje šest mesecev. S tem hospitaliranjem se je uvedel učiti, kandidat nekako v svo umetnost šolske — dresure. — Z l. 1849. so se preosnovala zahteve učiteljske izobrazbe in dobili smo takozvane preparandije ali „Musterschulen“, kjer so se morali ljudskošolski učitelji izobraževati dve leti. Na slovenskem smo imeli tako „učiteljsko pripravnico“ v Idriji. Te dveletne pripravnice so živele do l. 1870. Po Hasnerjevih preosnovah je prevzela država vodstvo in nadzorstvo avstrijskega ljudskega šolstva v svojo roko, in zaradi tega se je preosnovalo tudi učiteljske ter je dobilo popolnoma drugo lice. Štirje letniki novih učiteljskih so nudili učiteljskim mnogo znanja, zakaj na teh učiteljskih se je predavalo poleg strok najpotrebnejšega znanja še psihologijo, logiko, didaktiko in pedagogiko. In v učiteljskem priklopljenih vadnicah so se bodoči učitelji lahko temejito pripravljali v praktičnem poučevanju za svoj poklic. Toda zaradi množice raznih predmetov (15), ki so se poučevali na pripravnicah, se posamezni predmeti niso mogli tako temeljito predavati, da bi znanje, ki ga je do-

bil učiteljski učitelj, dosegalo znanje srednje šole. In vsa v postavih tako lepo se glaseča strokovna izobrazba učiteljstva je ostala iz večine na papirju. Kdor se je hotel pa uglobiti popolnoma v pedagoško znanje, je imel pristop ravno zaradi prej citiranega zakona na takozvane vseučiliške tečaje, ki jih je nameravala ustanoviti država.

A prišlo je l. 1883. Izšla je novela, ki je dovoljevala razne olajšave pri osemletnem šolskem obisku. Zakon je imel zle posledice tudi na učiteljske. Zakaj organizacijski statut za državna učiteljska, ki je izšel l. 1886. kot posledica imenovane novele, je skrčil število učnih ur za glavne predmete na teh zavodih in te ure nadomestil z učnimi urami za orglanje in verouk.

Naslednja primerjalna tabela kaže razliko med učnimi urami l. 1874. in l. 1886.:

	I z g u b a				D o b i č e k				
	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	
Pedagogika . . . . .	—	1	—	—	Verouk . . . . .	—	—	1	1
Zgodovina . . . . .	—	—	—	1	Petje . . . . .	—	—	1	1
Prirodopis . . . . .	—	—	1	—	Novi obligatni predmeti:				
Prirodoslovje . . . . .	—	—	1	1	Klavir . . . . .	2	2	—	—
Matematika . . . . .	1	1	1	—	Orglanje . . . . .	—	—	2	2
Petje . . . . .	1	1	—	—					
Goslanje . . . . .	—	—	1	1					

Posledica take temeljite preosnove razdelitve učnih ur je bila, da se je moral tudi učni načrt za pripravnice temeljito preosnovati. V pedagogiki je zahteval učni načrt iz leta 1886. le „die allernotwendigsten psychologischen Lehrsätze“, dočim se je po načrtu iz l. 1874. zahtevalo od kandidatov II. letnika „die erforderlichen Lehrsätze der Psychologie“. Slično je v III. letniku, kjer se zahteva, le „die notwendigsten Lehrsätze der Logik“. V IV. letniku se je po starem statutu poučevalo precej obširno v pedagoški zgodovini in posamezna dela tega ali onega pisatelja so se večalimanj obširno komentirala, kar je po novem statutu zabranjeno. V učnem jeziku so črtali pasus: Die Kenntnis der bedeutendsten Werke der Literatur mit besonderer Berücksichtigung der nationalen Dichtung und vorzüglicher

Jugendschriften“ in sprejeli so točko „die Erlangung einer übersichtlichen Kenntnis des Wichtigsten aus der Literatur“.

Tudi pouk v matematiki se je skrčil. Opustilo se je poglavje o enačbah II. st., o logaritmih in o trigonometriji. V zemljepisju se sedaj pouk omejuje le na podrobnejše znanje južne in srednje Evrope kakor tudi Avstro-Ogrske monarhije. Ostalo ozemlje se spoznava le bolj pregledno. — Zgodovinsko snov se je razdelilo le na zadnje tri letnike z zahtevo, da se poučuje občna zgodovina le v karakterističnih slikah. — V prirodoslovju se je izpustil pouk o človeškem razvoju v otroških letih in ker se poučuje ta stroka v III. letniku le eno uro tedensko, se je seveda moralo skrčiti tudi snov. Ravnotako se je skrčila snov iz prirodoslovja in opustili so se premnogi eksperimenti, s pomočjo katerih se dobi šele pravi vpogled v

tudi mlajši učitelji prilike dobiti tuintam kake primerne znanstvene knjige v roke, se omejuje vse njih znanje na te vzorne slike, se ves pouk takih učiteljev vrši po predpisani šablona. Šablona pa, kakor znano, umori vsako samostojno duševno delo v učencih in tak učitelj se ne more nikakor uživati v ideji, da pri pouku nima le mrtvega materiala v rokah, temveč, da je ta material živ, ki se ne da naviti kot stroj, da more vršiti gotovo delo, temveč da ta material zahteva take hrane v taki obliki, kakršno more po svojih močeh prebaviti. Vsaka šablona zanika v gotovi meri individualiteto učencev.

In tak pouk, ki je strogo umerjen po gotovi šablona, se nikakor ne ozira na najnovejšo pridobitve na dušeslovnem in pedagoškem polju, temveč ta šablona ljubi le ono, po strogo predpisanih zahtevah urejeno smer, ki ne trpi nobenega zadržka, nobene izpremembe. To je ravno oni vzrok, da nima šolski pouk pri nas onega uspeha, kakršnega bi lahko imel. Ubijamo pač — osebnost! (Dalje.)

## Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.  
registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca marca: K 58.769.31.

**Naznanilo.** Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

## Iz naše organizacije.

### Kranjsko.

**Posavski krožek** je imel sestanek 21. sušca 1909 pri Klemenčiču v Rajhenburgu. Navzočih je bilo mnogo tovarišev in tovarišev, vendar smo pogrešali marsikoga. Razveselili so nas s svojim posetom tudi tovariši gostje: tov. Likar iz Blance ter tovariša Svetlin in Šerbec Antonija od Sv. Antona.

Tov. Jamšek nam je prav zanimivo predaval o zgodovini starodavnega Rajhenburga.

## LISTEK.

### † Fran Kokole.

Mlad umrje, kogar bogovi ljubijo.  
Homer.

Zopet je posegla bela žena v vrste tolminskega učiteljstva s kruto roko ter odpoklicala v boljše domovino vzor-učitelja, dobrega družabnika, ljubeznivega moža — Franca Kokoleta, nadučitelja v Podbrdu.

Pokojnik se je poročil v Kobaridu leta 1875. Tedanji okr. šol. nadzornik in vodja kobariske štirirazrednice in pripravnice za učiteljske, Franc Dominko, videč izredne zmoglosti mladega dečka, svetuje še živemu očetu, da naj šola svojega sina za učitelja. Ko je dovršil štirirazredno ljudsko šolo v Kobaridu stopi v pripravnico za učiteljske istotam. Leta 1890. vstopi na koprsko učiteljske, ki ga dokonča z dobrim uspehom 1894. Služboval je najprej v

Cerknem, potem v Čadrga-Zalazu, Volčah, Podbrdu, Zogu, odkoder se je vrnil za stalno zopet v Podbrdo.

Povsod je vestno in točno opravljal težko službo. S svojim lepim vedenjem in taktičnim postopanjem proti prebivalstvu si je pridobil povsod ugled in spoštovanje. Vedel je, da se baš od učitelja veliko zahteva v vsakem oziru, česar mu pa šola ne nudi v zadostni meri, zato ni nikdar miroval, marveč se pridno izobraževal in izpopolnjeval svoje znanje. Tožil je večkrat, da človek nikdar žadosti ne zna in da je treba vsak dan delati, da ne zaostane. Držal se je pesnikovega izreka: Dolžan ni samo, kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan.

Pokojnik je bil vnet pospeševalec sadjarstva, umnega čebelarstva, sploh napredka za dobrobit kmeta-trpina. Velike zasluge si je pridobil za slov. turistik. Kot zaupnik cerkljanske podružnice slov. plan. društva je preskrbel

markacije za Porezen, Črno prst in druge bližnjice okrog Podbrda. Za gradnje plan. koč na Porezeno je z vso vnemo podpiral odbor v težavnem delu. Po njegovi iniciativi se je ustanovila v Podbrdu posojilnica (reifeizenovka), ki jo je vodil ves čas kot tajnik.

V prirojeni mu resnosti in vljudnosti, pridobljeni naobraženosti, čeprav še mlad po letih, pa bogat na izkušnjah, je dajal prebivalstvu rad nasvete in navodila. Kot predsednik „Bralnega in pevskega društva“ je obračal vso pozornost v to, da se naj tudi širše mase milega naša naroda slovenskega izobražujejo, da bo tudi naš narod primerno upoštevan od tujea.

Zadnja leta je bil prisednik komisije za odmero osebnega davka. Svojega naprednega mišljenja ni nikdar prikrival; stal je vedno v naprednih vrstah ter neglede na razne šikanije stopal po začrtani poti. Tem načinom si je pridobil spoštovanje ne samo pri somišlje-

nikih, marveč tudi pri političkih nasprotnikih.

V cvetu najlepših let, v dobi dela za težnje učiteljstva in prebivalstva, ga je pokosila neizprosna smrt dne 12. marca v bolnici usmiljenih bratov v Gorici.

Kako je bil pokojnik čislán, je pokazal nad vse lep pogreb. Za krsto je stopal oče in dva brata. V daljših vrstah si zapazil profesorje srednjih šol, vadniške učiteljice, dva šol. nadzornika, železniška uradnika iz Podbrda, nekaj drugih uradnikov, trgovcev, veliko goriškega, tolminskega in sezanskega učiteljstva, njegove prijatelje in znance iz Podbrda in drugod.

Te skromne vrstice sem napisal svojemu tovarišu in prijatelju, čigar zemski ostanki spe mirno spanje v zemlji slovenski; njegov duh pa naj plava med nami ter naj nas bodri in kliče na delo za svoj stan in narod slovenski!

J. B.

Glavne točke predavanja so približno: 1. Rimska doba. 2. Slovanska doba. 3. Rihg. za Bavarec. 4. Plemiči — zgodovina gradov. 5. Kmetiški upori. 6. Leto 1848. Rajhenburška šola, ena izmed prvih trivialk.

Prihodnjič predava tov. Levstik o zgodovini Krškega.

Razvila se je nato precej živahna prosta zabava, ki se je udeležilo tudi precejšno število rajhenburških prijateljev učiteljstva.

Prihodnji krožek skliče tov. dr. Romih. Na snidenje na Trški gori v gorici tovariša Jamška!

**Kozjansko učit. društvo** zboruje v nedeljo, dne 18. aprila t. l., ob 2. uri popoldne v Kozjem po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik.
2. Društvene zadeve.
3. Poročila o društvenem delovanju v minulem letu.
4. Razgovor o konferenčnih vprašanjih.
5. Volitev novega odbora.
6. Slučajnosti.

K polnoštevilni udeležbi vabi o d b o r.

### Štajersko.

**Učiteljsko društvo za ptujski okraj** ne zboruje aprila. Prosim pa vse, da v obilnem številu pohite 4. aprila v Celje.

Anton Pesek, t. č. predsednik.

**Šmarsko-rogaško učit. društvo** je imelo dne 19. marca svoj letni občni zbor, t. j. društvo je odprlo zopet list kronike in zapisalo nanj delo enega leta. Zapisalo svoje uspehe, svoje neuspehe; pisalo je z zlatimi in temnimi črkami...

Pri tem glavnem letnem občnem zboru je govoril k prvi točki g. Kiteka o socializmu in šoli, v katerem je razkrival z globoko in preiščeno besedo rane, ki jih ima učiteljstvo in šola na svojem socializmu; osvetil je ona bremena, ki teže posameznika našega stanu, naše organizacije in našo celokupnost, da šola ne more postati svobodna kakor bi morala, ampak da mora služiti buržoazijski in kapitalistiški kulturi. „Ne samo pedagogi, ampak tudi politiki morajo imeti besedo v šoli; ker pedagogika pove k a k o, politika pa kaj se mora učiti v šoli; kako in kaj mora nuditi šola človeštvu.“ — Za res vsestransko temeljito in izredno podavanje g. Kiteka se mu tov. predsednik toplo zahvaljuje ter ga povabi, naj se še večkrat oglasi v sredi učiteljev — svojih nekdanjih tovarišev in še zdajšnjih svojih prijateljev.

Med dopisi bi omenili znani poziv bratskega društva za laški okraj na zahtevo izvrševanja člena XIX. dr. osn. zak. Tudi v naših dveh okrajih se začne takoj akcija za uresničenje navetov in bo mo natančneje se govorili v zadevi, ko dobimo besedilo tozadevnega predloga za urad. učit. konferenco. — Razpečavanje listkov za učit. sklad prevzame tov. gđe. Kregarjeva.

Za tem smo si ogledali svoje lanske delo: produkte svojega truda ter se razgovarjali o njem v poročilih tajnika in blagajnika. Iz tajniškega poročila posnemamo, da je zborovalo društvo petkrat, imelo vsakokrat na dnevnem redu kak referat: „N a d e l o m e d l j u d s t v o“ — Pav. Flerè; „Razgovor o konferenčnih vprašanjih“; „Socialno delo učiteljevo“ — A. Pesek; „Sola in dom“ — M. Sotošek; „Repaticke alikometi“ — Fr. Zidar so skrbeli za pouk, navajali k delu in kazali ono pot, po kateri naj stopa moderno učiteljstvo, da doseže smoter, ki ga stavi nanj njegov stan v šoli in zunaj šole. — Društvo si je ustanovilo svoj socialni odsek, ki dela za dobrobit naroda in v tem za naš lasten dobrobit. — Priklonilo se je „Zvezi narodnih društev na Štaj. in Kor.“, ki nas zopet družijo v eni ideji, ideji slovenstva, odločne in moške narodnosti. — V preteklem društvenem letu je izpolnilo naše društvo tudi veliko nalogo in poravnalo svoj dolg, da je odkrilo s pomočjo drugih tov. in rodoljubov spominsko ploščo vrlemu in nepozabnemu tov. Vekosl. Strmškju; imenovalo je tudi svojega četrtega častnega člana, tovariša Fr. V e z j a k a, zaradi njegovih zaslug za društvo.

To delo je vršil z a v e d n e j š i d e l našega učiteljstva; saj nekateri še vedno mislijo, da je zanj najboljšo, če sedi doma zaprečko in je iz polne sklede, ki mu jo preskrbe drugi. Morebiti, da je najboljšo; če je tudi najlepše?!

Blagajnikovo poročilo nas ni moglo preveč razveseliti; no, tudi razočaralo nas ni, ker puste nekateri udje tako radi plačevati zase organizacijske prispevke, kar pa naši blagajnici ne stori posebno dobro. Ostal pa je le še prebitek 38-14 K.

Stari odbor je dobil popoln absolutorij s tem, da je bil izvoljen in potrjen tudi v naprej; in sicer: Tomo Kurbus — predsednik, Simon Sekirnik — podpredsednik, Pavel Flerè — in Hinko Šumer — tajnika, Fr. V e z j a k — blagajnik, ga. Felicita Šumer in Jos. Stritar — odbornika.

Pri slučajnostih poda tov. Hinko Šumer računove Strmškovi spominski plošči, ki jih objavi tudi v listih kakor tudi zahvalo darovalcem.

Zopet se snidemo 6. majnika na Ponikvi, kjer nam bo govoril tov. Zidar nadalje o „Repaticah ali kometih“.

**Učiteljsko društvo za celjski okraj** je zborovalo ob obilni udeležbi na Jožefovo v Celju. Z veseljem moramo zaznamovati, da je indolence, vladarica koncem minulega društvenega leta, klonila tilnik živahni bržnosti društvenikov. Upamo, da se bo vztrajnost društvenikov pokazala tudi pri bodočih sestankih. Počastili so nas gostje tov. nadučitelj Blaž Jurko, gđe. Jurkova in g. Jurko ml., gđe. Pogajenova in tov. Purkart iz Zibike. Nekaj tovarišev je opravičilo svoje odsotnost.

Po pozdravnem nagovoru predsednikovem navzočim članom in dobro došlim gostom, se prečita zadnji zapisnik.

Izmed dopisov je omeniti okrožnico „Zveze“ glede izpremembe „Verbandovega“ oziroma „Lehrerbundovega“ predsedstva, dalje glede članarine „Zvezi“ in glede petja. Ker bo letos „Zaveza“ zborovala na Štajerskem, nam je treba že zdaj resno misliti, da uprizarimo takrat sijajen koncert. Dopisu „Verbandovem“ zaradi ureditve potnine o priliki okrajnih učiteljskih skupščin se je pridajala še zahteva, da se naj dijete prisodijo tudi tistim tovarišem v kraju, kjer zboruje skupščina. Saj te tovariše že čut kolegialnosti veže, da se po oficialnem delu pridružijo vnanjim tovarišem ter si za ta dan iščejo utešila svojemu želodcu izven domačega krova. Tudi poslanci, ki stanujejo v kraju zbornice dobe dijete.

To pot smo imeli priglašena kar tri predavanja. Zaradi prepričlega časa se je prelozilo predavanje tov. Jurkota, tov. Kveder pa bo predaval pri prihodnjem zborovanju. Tokrat je tov. Brinar razpravljal o izpremembi pravil našega učiteljskega društva. V to so nas deloma silila v nekaterih točkah zastarela pravila, najbolj pa ustanovitev sosednega društva. Tovariš Brinar nam je najprej podal kratko zgodovino društva, ki je bilo ustanovljeno okolo l. 1870. pod imenom „Cillier Lehrerverein“. V društvu je gospodovala nemščina v kljub temu, da so Slovenci tvorili precejšnje število članov; pod nemškim predsedstvom pa bi bilo društvo skoraj srečno zaspalo, da ga niso Slovenci s slovenskim predsedstvom obudili k novemu življenju pod imenom „Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj s sedežem v Celju.“ Predsednik mu je bil takrat Tone Brezovnik, zdaj nadučitelj v pok. v Vojniku in tudi častni član našega društva. Pri tej izpremembi so se prestavila nemška pravila na slovenski jezik, kar je izvršil takrat ravno predavatelj sam. Ker se je pred leti ustanovilo učiteljsko društvo za laški okraj, zato je sedanji naslov, kakor ga čitamo v uvodnem stavku.

Učiteljsko društvo za laški okraj priredi začetkom meseca maja izlet v Rimske Toplice, temu izletu laških tovarišev se pridružijo naši društveniki v največjem številu.

**Socialni odsek „Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“** razglaš:

I. Socialni odsek „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ poziva slov. štaj. učiteljstvo, da se naj blagovoli v obilnem številu udeležiti glavnega zbora Narodne stranke, ki se vrši v nedeljo, dne 4. aprila t. l., v Celju v Narodnem domu (začetek ob 11. uri popoldne); zlasti pa naj učiteljstvo vpliva na kmetiško in delavsko ljudstvo, da ta dan v ogromnem številu pohiti v Celje. Ker so klerikalci ošabno odbili ponujano spravo ter napovedali slovenskemu ljudstvu volilni boj, naj bo glavni zbor Narodne stranke imponanten zbor, da svet vidi, da slovensko ljudstvo ne odobrava hujskanja mariborskih duhovnikov in njihovih privrženec. Ker bo glavni zbor Narodne stranke začetek volilnega boja, bo od imponantnega izida tega zbora v velikem odvisen končni uspeh. Tovariši, torej vsi na krov in takoj na — delo!

II. Te dni je razposlal osrednji socialni odsek razglednice in kolke družbe sv. Cirila in Metoda vsem okrajnim socialnim odsekem na Štajerskem v razpečavanje. Tovariši, tovarišice, kupujte razglednice in kolke le pri svojem soc. odseku, da bo promet narodnega blaga, ki ga mi razpečujemo, tem večji. Slov. dijaštvo si je baš s tem pridobilo ugled v narodnih krogih, ker se vsako leto izkaže, toliko in toliko razglednic in kolkov smo razpečali. Svet pač sodi edinole po uspehu.

Zaraditega razpečavajte narodno blago, ki ga imajo soc. odseki v zalogi, tudi med neučitelji, na primer pri veselcah in drugih prireditvah.

Podpirajmo družbo sv. Cirila in Metoda ne le iz narodnih, temveč stanovsko-egoističnih razlogov, namreč da bo družba sv. Cirila in Metoda gmotno tako na dobrem, da bo mogla dati svojemu učiteljstvu plače, kakor jih imajo državni uradniki od XI. do VIII. čin. reda, kakor je to že storil „Schulverein“. S tem se ustvari konkretum, ki bo kot zgled vplival, da bo tudi država, oziroma dežela učiteljstvu javnih ljudskih šol enako plačala.

III. Dostikrat učitelj ali učiteljica v veseli družbi nabere znesek v ta ali oni dobrodelni namen. Dotičnega zneska ne pošiljate naravnost dotičnemu društvu, temveč blagajniku osrednjega soc. odseka, Franu Voglarju, učitelju na okoliški šoli v Celju. Zakaj se je denar nabral, se mora seveda označiti, da blagajnik ve, čemu naj ga porabi. To hočemo pojasniti na enem primeru: Koliko je že učiteljstvo na-

bralo za družbo sv. Cirila in Metoda, a nima zato niti priznanja niti uspeha. Vse drugače pa bo, če osrednji soc. odsek izkaže, toliko in toliko je nabralo učiteljstvo v tem letu za družbo sv. Cirila in Metoda, Učiteljski konvikt, Dijaško kuhinjo, Sokola itd. ter dotične nabrane zneske uporabi, da se plačajo ustanovnine. S tem prisilimo javnost, da prizna naše delo, pridobimo pa z ustanovninami glas in vpliv na družbo, oziroma dotično društvo.

### Goriško.

**Goriško učit. društvo** je zborovalo 4. marca t. l. v Ajdovščini. Udeležba je bila precej lepa, dasi je ves dan močno deževalo. Vsa čast zavednim koleginjam in kolegom, da se niso ustrašili slabega vremena. Celu iz daljnih Brd so nekateri prihiteli k zborovanju ter s tem dali lep zgled nekaterim bližjim tovarišem, ki se še vedno ogibljejo zborovanju ne le v slabem, ampak tudi v lepem vremenu. Če pozna delavstvo moč v organizaciji, je pač potrebna organizacija tudi učiteljstvu.

Na kolodvoru v Ajdovščini je pozdravil gospod Ignacij Kovač, deželni poslanec in ajdovski župan, najprejrežnje vse učiteljstvo ter je želel obilega uspeha pri zborovanju.

Na to se je podalo učiteljstvo v ljudsko šolo, kjer pozdravi predsednik tov. Ign. Križman navzoče tovariše, gospico Marico Mahorčičevo, kolegino iz Sturij, sosebno pa se zahvali gospodu deželnemu poslancu za prijazen sprejem na kolodvoru.

Po pozdravu predsednikovem se pretrga zborovanje, in učiteljstvo si je med tem časom ogledalo valjni mlin in predilnico. Po ogledovanju se je nadaljevalo zborovanje.

Tajnik tov. Jak. Rojce prečita zapisnik zadnjega zborovanja, ki se odobri soglasno.

Gospod nadzornik France Finšgar je predaval o biološki metodi. Podal je zgodovino te metode in učno sliko, kako naj se poučuje prirodopis v ljudski šoli. Po končanem referatu se zahvali predsednik tov. Ign. Križman gospodu nadzorniku za znamenito in temeljito predavanje, ki je polno lastnih izkušenj.

Ker je bila že 1 ura popoldne, se pretrga zborovanje, in učiteljstvo se je podalo v znano gostilnico Bratinovo. Ko se je telesno prav dobro okrepilo, prečita predsednik tovariš Ign. Križman oni sramotilni dopis iz „Domoljuba“, v katerem sramoti neki Kremžar učiteljstvo ter poziva učiteljstvo, naj stori potrebne korake proti temu dopisu. To zadevo se odstopi zastopnikom, ki naj sporočita pri prihodnji seji c. kr. okrajnega šolskega sveta, da se prepreči na kak način tako neumestno napadanje na učiteljstvo po klerikalnih listih.

Sklene se nadalje prirediti binkoštni ponedeljek izlet na Vrsno, kjer počiva blagopokojni pesnik Simon Gregorčič.

S tem je bil dovršen oficialni del zborovanja.

Učiteljstvo je ostalo še dolgo v rodoljubni gostilnici in se prav dobro zabavalo z lepo pesmijo v veseli družbi. Seveda, tudi napitnic ne manjka pri taki priliki. Učiteljstvo so počastili s svojo navzočnostjo gospod sodni svetnik Dogan, gospod deželni poslanec Kovač, gospod notar Lokar in gospod sodnik Vidmar. Ti gospodje so tudi dejansko pokazali, da so res pravi prijatelji učiteljstva. Lepo vsoto denarja se je bilo nabralo za družbo sv. C. in M. in dijaško kuhinjo v Gorici.

Le žal, da je prišla prežgodaj ura ločitve in v resnici, težko se je bilo ločiti iz prijaznega trga. Ta dan, dasi je bil deževen, ostane gotovo vsem udeležencem v najlepšem spominu.

### Istra.

**Slovensko učiteljsko društvo v Istri** je imelo 11. marca izredni občni zbor v Borštu. V našem listu smo priobčili vabilo in vzpored in kot nam poroča naš poročevalec, ne brez uspeha, ker udeležba je bila za istrske razmere precejšnja. Zborovanja se je udeležilo 28 učiteljskih oseb, med njimi 7 učiteljic. Dva tovariša in ena tovarišica so bili iz tržaške okolice.

Glavna točka zborovanju je bila obravnava načrta disciplinarnega zakona, ki smo ga priobčili v našem listu in ki je bil potrjen od občnega zbora s prav malimi dostavki. Določilo se je, da se enako pretresa še tri deželne zakone in jih popravi v naprednem duhu. Ako bo istrski deželni zbor tako skrben in vnet za napredek ljudskega šolstva kakor slov. učit. društvo, kmalu bo imela Istra najbolje deželne šol. zakone, na podlagi katerih se bo lahko uredilo in razvitalo ljudsko šolstvo. Da bo lažje obravnavati namenjene tri načrte, je zbral občni zbor tri odseke, katerih vsak obstoji iz treh članov, in ti imajo do 14. maja t. l. sestaviti potrebne načrte.

Občni zbor je določil, da bo društvo 14. maja t. l. praznovalo 40 letnico drž. šol. zak. in ako dovolita okrajna šol. sveta v Kopru in na Voloskem dotični dan dopust, se bo obdrževal isti dan redni občni zbor v Kopru, v drugem slučaju pa bo občni zbor istotam dan poprej, t. j. 13. maja.

Društvo deluje tudi na to, da se uvedejo v Istri roditeljski shodi. Zaraditega je sklenilo, da je dolžno učiteljstvo vsake občine napraviti, v vsaki večji vasi vsaj dva roditeljska shoda v letu. Glavnega predavatelja določi učiteljstvo, a navzoče bo vse drugo učiteljstvo dotične občine, da lahko reši roditeljem vsako vprašanje, ako ga stavijo.

Na iniciativo tržaškega učit. društva in na predlog predsednika „Slovenskega učiteljskega društva“ je sklenil občni zbor, da naprosi istrske državne poslance, da vložijo pri vladi peticijo, s katero bodo zahtevali, da se odpre na vseh drugojezičnih srednjih državnih šolah v Primorju paralelke s slovenskim, oziroma hrvaškim učnim jezikom.

Društvo prosi tudi druga učiteljska in sploh slovanska društva v Primorju, da naredijo enako še pri drugih poslancih, a vse druge slovanske poslance prosi, da naše državne poslance podpirajo v tej misiji. § 19. državnega osnovnega zakona določa, da se ima dati vsaki narodnosti priložnost, da se lahko izobrazuje v svojem jeziku. Kako priložnost ima slovenski narod v Primorju se izobraziti v svojem jeziku, ko ni niti ene slovenske srednje državne šole v Primorju?

### Književnost in umetnost.

**Zvonček** objavlja v IV. letošnji številki to-le izbrano vsebino: 1. Sveti Jurij. Bogumil Gorenjko. Pesem. — 2. Kaj nam je pripovedoval naš dedek. A. Pesek. Povest. — 3. Skopuh in nevoščljivec. D. A. Povest. — 4. Mamutovo drevo. L. O. Poučni spis s podobo. — 5. Največji zaklad. M. Pintarjev. Povest. — 6. Darčkov nos. L. Černež. Povest. — 7. Živali — vremenski proroki. K. S. Poučni spis. — 8. Sinici. D. A. Pesem. — 9. Cigan in velikani. Dr. Fr. Rosina. Povest. — 10. Za kožo mu gre. Podoba. — 11. Strup. O. L. Povest. — 12. Dobri otroci. Kmetova. Povest s podobo. — 13. Mrtvemu očetu. Fran Žgur. Pesem. — 14. Čakala sta. P. St. Polenčan. Povest. — 15. Potočku. Fr. Kolednik. Pesem. — 16. Pouk in zabava. Zastavica v podobah. Fr. Rojce. — Pesem naj se glasi! Zorko Prelovec. Uglasbena pesem. — R štev. — Kotiček gospoda Doropolskega. — Toplo priporočamo!

**Domače ognjišče** objavlja v III. letošnji številki to-le vsebino: 1. Zdravko Mikuz. O telesni in duševni vzgoji otrok. — 2. Domači zdravnik. Dr. Demeter Bleiweis-Trsteniški: Nalezljive otroške bolezni. — 3. Slike iz vzgoje. Oker-Blom, Burgstein: Pri stricu zdravniku na deželi. — 4. Listek. Dr. P. Grošelj: Potres v Italiji. — 5. Dopisi. — 6. Drobtine. — Toplo priporočamo!

**Boj za slovensko vseučilišče.** Spisal Anton Veble. V Ljubljani 1909. Založila in izdala „Slovenska dijaška zveza“, Cena 50 h, str. 67. — Sedaj, ko se giblje vsa slovenska javnost, da si pridobi svoj najvišji kulturni zavod, so izdali klerikalni slovenski dijaki navedeno brošuro, kjer dokazujejo potrebo in opravičenost slovenskega vseučilišča.

### Politiški pregled.

\* **Izprememba v skupnih ministrstvih.** Čim bo odstranjena sedanja kriza v zunanjem položaju, bode odstopili vsi trije skupni ministri: baron Aehrenthal, baron Burian in general Schönaich. Kot naslednika barona Aehrenthala imenujejo bivšega ogrskega ministrskega predsednika Szella, sedanjega guvernerja ogrske hipotekarne banke. Poleg Szella pa pridejo kot kandidatje za to mesto v poštev tudi sedanji ogrski ministrski predsednik dr. Wekerle, ogrski minister notranjih del grof Andrássy in grof Zichy, zaupnik prestolonaslednika nadvojvode Ferdinanda. Dasi vlada glede osebe še negotovost, toliko pa je gotovo, da bo Aehrenthalov naslednik kak ogrski državnik.

\* **V nemškem državnem zboru** je imel državni kancelar knez Bülow občeren govor, v katerem je odobral aneksijo Bosne in Hercegovine po Avstriji ter poudarjal, da je Nemčija stala ves čas trdno na strani Avstrije, češ, podpiranje Avstro-Ogrske je v korist Nemčije. Nemčija stoji zvesto na strani Avstro-Ogrske ter varuje tako svoje lastne interese.

\* **Župnik Hlinka — rehabilitiran.** Župnik Hlinka, znani slovaški patriot in agitator, ki sedi kot „madjarski državni zločinec“ že nad poldruho leto v ječi, je bil od cerkvene oblasti rehabilitiran, ker je rimska kurija umaknila suspensijo „a divinis“.

\* **Deželnozborska volitev v kmetiških občinah na Koroškem.** Dne 29. pret. m. so volile kmetiške občine. Izvoljena sta dva Slovence, (dozdaj smo imeli v deželnem zboru samo Grafenauerja), 11 nemških nacionalcev in 2 nemška klerikalca. Izvoljen je Slovenec Grafenauer v vol. okraju Pliberk-Železna Kaplja z 877 glasovi proti L. Pristevu, kandidatu nemških nacionalcev (277 glasov), dalje je izvoljen Slovenec Florijan Ellersdorfer v vol. okraju Beljak-Dobrla vas s 748 glasovi proti nemškemu nacionalcu Röscheu (523 glasov). Lepo manjšino so dosegli Slovenci v vol. okraju Čelovec okolica-Borovlje, kjer je dobil slovenski kandidat Ivan Štrukl 722 glasov proti 1350 nemškonalcionalnim, ravno tako v vol. okraju Beljak-Paternion-Božek slovenski kandidat Ivan Vošpernik 774 glasov proti 1090 do 1160 nemškim, dalje v vol. okraju Trbiž-Podkloster slovenski kandidat Jožef Škrbina 221 glasov proti 338 nemškim. To je

gotovo lep uspeh, še lepši bi pa bil, da se giblje koroška slovenska politika v bolj umerjenem in ne tako ekskluzivno klerikalnem duhu!

\* **Hrvaška vlada je zaukazala izročitev orožja.** Uradni list je priobčil odredbo deželne vlade, s katero se pozivlje vsi posestniki strelnega orožja, da izroče proti potrdilu policijski oblasti svoje puške, revolverje, pištole itd. z municijo vred.

\* **Srbija.** Avstrijski minister zunanjih del naznanja v posebnem komuniqueju, da se je doseglo na temelju angleškega predloga sporazumjenje med velesilami. Velesile so najbrže že nasvetovale srbski vladi, naj pošlje Avstro-Ogrski noto, ki bo odgovarjala formuli, za katero so se zedinile vse velevlasti. — Prestolonaslednikovo odpoved je vzela srbska skupščina na znanje. Kralj Peter je izdal proklamacijo, v kateri naznanja odpoved prestolonaslednika Gjorgja ter da je novi prestolonaslednik mlajši sin Aleksander. — Vojni minister Živković je izdal ukaz, da rezervistom, ki so bili pred kratkim poklicani pod orožje, ni treba priti na vaje. Vlada je odredila splošno razoroženje, kar je zbudilo v ljudstvu veliko nevoljo. Bati se je nemirov in revolucije. — Govorji se celo o odpovedi dinastije Karagjorgjevič! Angleško novinstvo, med temi osobito „Westminster Gazette“ in „Temps“ napadajo Rusijo, ker je odnehala v vprašanju Bosne in Hercegovine, očitajoč ji, da se je vdala pritisku Nemčije. Istodobno pišejo isti listi, da Rusija gotovo ne pozabi sramotnega poraza, ki ga je doživela njena diplomacija v vprašanju aneksije ter se gotovo osveti za to ob primerni priliki. — Zakaj je priznala Rusija aneksijo in zapustila Srbijo? Zato ker ji je Nemčija grozila z mobilizacijo na meji ter z morebitno vojno, ako se ne postavi na stališče drugih velevlasti. — Listi poročajo, da se prestolonaslednik Aleksander in princ Gjorgje podata v inozemstvo, da nadaljujeta svoje študije. Šola — to je konec vojne!

## Vestnik.

**Umril je dne 30. marca** ljubljanski mestni učitelj Franc Bahovec. Njegov nekrolog bomo priobčili v eni prihodnjih števil. „Ljubljansko učiteljsko društvo“ je darovalo v znak sožalja namesto venca 20 K za „Učiteljski konvikt“. Kakor čujemo, so darovale tudi posamezne mestne šole za „Učiteljski konvikt“ primerne vsote. Predsednik Ljubljanskega učiteljskega društva je izrazil v imenu društva pokojnikovi družini sožalje ter storil potrebne korake, da se je blagemu pokojniku zapelo pred hišo žalosti in na grobu. Pokojni „France“ — tako smo ga kot izvrstnega kolega vedno klicali — je bil zvest član napredne učiteljske organizacije in je še pred štirinajstimi dnevi, dasi smrtno bolan, plačal letnino Ljubljanskemu učiteljskemu društvu za tekoče leto. Blag mu spomin!

**Hinavščina, da smrdi do neba.** V terek zjutraj je umrl v Ljubljani mestni učitelj gospod Franc Bahovec. „Slovenec“ mu je napisal še isti dan nekrolog. Hvali ga, da je bil marljiv in vesten učitelj in vzoren glavar svoje družine. Dalje pripoveduje „Slovenec“, da je S. L. S. predlagala, naj se odkljuje zaradi velikih zaslug ta zasluženi pedagog z naslovom ravnatelj, da pa je smrt prehitela to odklikovanje. Tako je S. L. S. v besedi, pogledimo pa nje dejanje. Znano je, da se je gosp. Bahovec z vsilo potegoval za voditeljsko mesto na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani. Pri seji pa, ko se je začelo oddajalo to mesto, se je izrazil načelnik S. L. S. o gospodu Bahovcu: „O tem se niti govoriti ne more, to je avtomat, „eine abgenutzte Maschine“. In res je propadel gosp. Bahovec proti mnogo mlajšemu tovarišu, kar je značajnega narodnonaprednega učitelja hudo žalilo in mu mnogo pripomoglo v prezgodnji grob. Sedaj pa uganja „Slovenec“ tako hinavščino!

**Sadjarski tečaj na Grmu.** Kmetijska šola na Grmu priredi za ljudske učitelje in druge sadjereje praktični pouk o vzgoji, režnji in saditvi drevja, in sicer na veliki četrtki, dne 8. aprila. Vabimo zainteresirane, da se ga udeležijo. Pričetek ob 9. dopoldne.

**Domače ognjišče.** Tretja številka je izšla s prav zanimivo vsebino. Šolskim vodstvom priporočamo „Domače ognjišče“ za lokalne učiteljske knjižnice.

**Naša bodočnost** je jako primeren list za šolske knjižnice. Priporočamo.

**Osebnosti na Kranjskem.** Na mesto umrlega nadučitelja J. Žnidaršiča je imenovan bivši suplent na ljudski šoli v Colu J. Dolgan za prov. učitelja in šolskega vodjo v Brusnici. — Namesto obolele učiteljice M. Justin-Pupisove je imenovana za prov. suplentinjo v Trnu M. Turkova. Namesto obolele učiteljice Fr. Trošta je imenovan za suplenta na ljudski šoli v Borovnici Jožef Trtnik. — Okr. šolski svet radovljški je imenoval namesto v Trbižu odšlega nadučitelja A. Eisenhuta H. pl. Gozaničeve kot prov. učiteljico v Beli peči ter izročil začasno vodstvo te šole def. učiteljici Eisenhardtovi. — Začasna suplentinja v Grahovem J. Gabrovškova je postala prov. učiteljica istotam. — Dosedanja suplentinja v Tomišlju S. Roglova je postala prov. učiteljica v Dobrem polju. — Namesto v Ljubljano na drugo mestno deško šolo prestavljenega učitelja A. Sa-

darja je imenovana kot prov. učiteljica v Budanjah P. Zenkova ter kot začasna voditeljica istotam G. Veseličeva. — Dosedanja suplentinja v Cerknici R. Svetličeva je imenovana za suplentinjo na ljudski šoli pri D. M. v Polju.

**A. Rapè: „Mladini“** 1. zvezek se pravkar razpošilja. Pričakujemo, da si bodo eno-, dvo- in trirazrednice po dva, tri ali štiri iztise, štiri- in večrazrednice po najmanj po pet zvezkov naročile. Za dobro stvar vneti in navdušeni tovariši in tovarišice bodo pa vplivali tudi na starše, da bodo kupovali svojim pridnim otrokom to knjigo in tudi nadaljne zvezke. Torej, tovariši in tovarišice, le na delo, da bo več dohodkov za konvikt. Cena lično v platno vezanemu zvezku je 1 K in se naroča v Učiteljski tiskarni.

**C. kr. deželni šolski svet** je glasom razpisa z dne 3. marca t. l., št. 1318, ukazal šolskim vodstvom in okrajnoknjižničnim odborom, da si nabavijo za lokalne in okrajne učiteljske knjižnice Adamičevo spevoigro „Slava cesarju Francu Jožefu I.“ Med drugim pravi ta spis: „Spevoigra je namenjena v prvi vrsti šolski mladini ter je v muzikaličnem in besedilnem delu tako prirejena, da se poje lahko eno-, dvo- ali triglasno pri vsaki patrijotični slavnosti ali v celoti ali pa tudi le deloma“. Cena 4 K. — Naroča se v Učiteljski tiskarni. Pričakujemo, da bodo šolska vodstva in načelstva okrajnih učiteljskih knjižnic pridno segali po tej lepi spevoigri. V zalogi je tudi še več istisov besedila k tej spevoigri za otroke. Besedilo velja 10 h.

**Dvojna mera.** Višja dekliska šola v Ljubljani, ki je imela navadno 100 do 150 gojenk, je dobivala od c. kr. ministrstva za uk in bogočastje 2000 K prispevka. Ko se je l. 1907 otvoril prvi razred liceja, se je ta prispevek zvišal na 3000 K. Letos je na dekliskem liceju skupaj z višjo deklisko šolo, pedagoškim in trgovskim tečajem 363 gojenk. In koliko prispeva ministrstvo k drugim sličnim zavodom? Mestni dekliski licej v Celovcu ima 121 gojenk in dobiva od ministrstva 7000 K, privatni dekliski licej v Solnogradu dobiva za 116 gojenk 10.000 K od države, mestni dekliski licej v Gradcu ima za 255 gojenk 20.000 K na leto! Nemške dekliske šole dobivajo skupaj najmanj 150.000 K na leto od države. Laški deželni dekliski licej v Pulju ima 154 gojenk in dobiva 4000 K, dekliski licej v Roveretu dobiva po 8000 K na leto, a ima letos 116 gojenk. Ta dva laška dekliska liceja brez tržaškega torej dobivata od države skupaj 12.000 K na leto, t. j. štirikrat toliko kakor dozdaj mestni dekliski licej in višja dekliska šola v Ljubljani, ki je edino srednješolsko izobraževališče za slovenska dekleta. V primeri z Nemci in Lahji bi ta edini slovenski zavod moral dobivati od države po 20.000 K vsako leto!

**Tov. Jereb Franc,** nadučitelj v Ospu v Istri, je bil mnenja, da mu je urediti petletnice zaradi dež. zakona 1901 od nastopa službe in ne od sposobnostne izkušnje. Deželni odbor in deželni šol. svet istrski sta bila pa nasprotnega menja, zaradi česar je prišlo do pritožbe na upravno sodišče. Pritožbo tovariša Jereba je zastopal dr. Ribač, odvetnik in državni poslanec v Trstu. Obravnava se je vršila 13. marca in 19. t. m. je sponoščil dr. Ribač tov. Jerebu sledeče: Zmagali smo. Upravno sodišče je ugodilo Vaši pritožbi in razveljavilo odločbo deželnega odbora kot nezakonito. Čim dobim pismo razsodbe, Vam jo priobčim. Čestitamo kolikor g. Ribaču toliko tov. Jerebu in se odkritosrečno veselimo, ker je zmagala pravična učiteljska zadeva nad birokratičnim zavijanjem.

**Enorazredno šolo v Riemanjih** je deželni šolski svet razširil v dvorazrednico. S tem ima županija Dolina štiri dvorazrednice in eno trirazrednico, ki bo v kratkem razširjena v štirirazrednico. Zaraditega pa mora ta županija toliko trositi za napravo novih šolskih poslopj, da bi bilo pravično in potrebno, da bi ji priskočili na pomoč dežela in država.

**Roditeljski sestanki,** ki jih je priredil „Dravinski učit. krožek slovenjebistriškega učit. društva“ v teku tega leta so se prav dobro obnesli. — Prvi se je priredil meseca prosinca v Poljčanih. Za tamošnje razmere je bil obisk precej dovoljen. Prišlo je tudi okrog 20 tovarišev in tovarišic, ki so s tem pokazali svoje zanimanje za te sestanke. Predaval je tovariš Čeh od sv. Jerneja „O kletvi v domači hiši“. — Drugi se je vršil meseca svečna v Studenicah. Navzočih je bilo skoro 80 mater in očetov. Gotovo jih je v prvi vrsti prignala radovednost, saj jim je bil pomen teh sestankov neznan. Pa ko jim je tov. nadučitelj K. pokl. pojasnil pomen teh sestankov, ki so veliki važnosti skupne vzgoje med šolo in domom, se jim je brala zadovoljnost na obrazu ter so izrazili željo, povabiti jih kmalu zopet na tak sestanek. Odklonili so pa tuje govornike, češ, da oni ne poznajo ne staršev in ne njih dece, ter bi se ne upali obrniti do njih s takšnim zaupanjem kakor do domačih učiteljev. — Tretji sestanek se je vršil meseca sušca zopet v Studenicah pri jako neugodnem vremenu, a v kljub temu ni bilo nič manj staršev, ko pri prvem sestanku. Posebno častno so bile zastopane matere. Govoril je tovariš

Krotky o temi: „Kdo je naučil otroke lagati?“ Na zgledih iz življenja jim je dokazoval, kdo je največ kriv, da je ta greh tako razširen med deca. Že med govorom so mu starši pritrdjevali, saj je moral marsikateri pripoznati, da je grešil že večkrat slično, kakor je danes slišal. Upajmo, da je marsikaj padlo na rodovitna tla.

**Predlog za slovensko obrtno šolo v Trstu** je vložil v državnem zboru poslanec dr. Eibač.

**Katoliški Schulverein** je imel 25. pret. m. 23. občini zbor na Dunaju. Sprejela se je resolucija zoper svobodno šolo.

**Okrajni šolski svet v Laškem trgu** ima čudne pojme o svojem vplivu in kompetenci. Delovanje vrtnaric „Družbe sv. Cirila in Metoda“ v Hrastniku mu je hud trn v peti. V svoji jezi je šel tako daleč, da je eni omejenih vrtnaric poslal grozen ferman, v katerem ji izreka grajo ter jo pozivlja, naj se za nič drugega ne briga, kakor za vzgojo zaupane ji mladine ter naj se vzdrži vsakega političnega delovanja. To se menda še ni nikjer, niti v Avstriji doslej zgodilo, da bi kak okrajni šolski svet prepovedal privatni učiteljici, da bi izven šole ne smela odpreti oči in ust. Ferman okrajnega šolskega sveta laškega je napravil strahovit vtisk. Prizadeta učiteljica ne bere več listov ter si ne upa z nikomer več govoriti. V vodstvu „Družbe sv. Cirila in Metoda“ pa so se nad originalnim ukrepom laške šolske oblasti morali kar tresti, a ne, kakor si Nemci domišljajo, strahu, temveč — smeha, ker se jim kaj tako famoznega menda doslej še ni pripetilo. Hujskačem okrajnega šolskega sveta laškega svetujemo, naj svoj čas, papir in črnilo porabijo za kaj bolj pametnega kakor za zbijanje slabih dovtipov.

**Pozor slov. okrajni, krajni šolski sveti ter šol. vodstva.** Letos bo absolviralo mariborsko deželno žensko učiteljske več skrajno zagriženih nemčurk, ki se že veselo naprej, da zasedejo, ker znajo tudi slovenski in jih bo protežirala različna mogočna gosposda, najboljša mesta. — Ker te nemškarice ne le odjedo našim slovenskim učiteljicam najboljše mesta, ampak ker nam zlasti neizmerno veliko škodujejo v narodnem oziru s tem, da nam odtujujejo našo mladino in ker so tudi izven šole najhujše propagatorice nemškarstva, zato pozivljamo že sedaj vse slovenske okrajne, krajne šolske svete ter šolska vodstva, naj so oprezna pri nastavljanju kake nove učiteljice. — Ravno letos absolvira toliko slovenskih učiteljic (nekaj tudi na omejenem nemškem zavodu, ki pa so zavedno narodne), da bi bilo neopustno narodno izdajstvo, ako bi bila le ena izmed teh zagriženek nastavljena na kakem slovenskem zavodu.

**Na Jesenicah** je umrl, kakor smo že zadnjič poročali, dne 17. pret. m. zvečer od kapi zadet nadučitelj na nemški šoli Vladislav Pospišil v starosti 54 let. Pogreb se je vršil dne 19. pret. m. ob 3. uri popoldne. Ker je bil pokojnik v narodnem oziru jako koncilianten in kot tovariš tudi med slovenskim učiteljstvom jako priljubljen, se je udeležilo pogreba večje število slovenskega učiteljstva. Blag pokoj vrlemu tovarišu!

**C. kr. okr. šol. svet v Rudolfovem** dopisuje edino le v blaženi nemščini šolskim vodstvom. Zakaj kak ud ne interpelira pri sejah zaradi slov. uradovanja.

**Z železnice.** Tovariš z Dolenjskega nam piše: Peljal sem se pred par tedni po novi železnici Trebnje-St. Janž. Ko se pripeljem na Mirno, povprašam, so li tu ljudje učiteljstvu naklonjeni? Tovariš iz Krškega okraja mi pa pravi: „O, ljuba Mirna, če bi bila ti res mirna! Učiteljstvo mora tu prestati vsakovrstne težave. Vedno se jih denuncira in toži za vsako malenkost, največkrat zaradi lažnjivih otrok.“ Starši, pamet!

**V Novem mestu** je advokatska pisarnica, ki se je že večkrat izkazala, da je učiteljstvu sovražna. Kakor hitro se kak učitelj zameri temu ali onemu šoli sovražnemu in bahatemu gostilničarju ali kramarju — že hiti ta iskat pomoči v dotično pisarnico, ki tudi hitro popade svoj plen — učitelja. Seveda se večkrat pripeti, da nimajo take tožbe nobenega uspeha, ker ima laž kratke noge!

## Obrtno šolstvo.

**Novi člani šolskih odborov obrtnonadaljevalnih šol:** Kot zastopniki v šolskih odborih obrtnonadaljevalnih šol za učno leto 1909. do vstevši leto 1911. so imenovani sledeči gg.: za Ljubljano vladni svetnik in gimnazijski ravnatelj v pokouju Franc Detela in okrajni glavar dr. Robert Praksmarer; za St. Vid nad Ljubljano posestnik A. Galle v Zg. Šiški; za Postojno okr. komisar dr. B. Andrejka plem. Livnogradski; za Ribnico dekan Fr. Dolinar; za Novomesto deželnovladni tajnik dr. A. Pilshofer; za Metliko trgovec K. Govanec; za Krško okrajni komisar dr. Fr. Vončina; za Kranj dež. vlad. konceptist H. Steska; za Loko lekarnar E. Burdyh; za Tržič tvorničar J. Goeken; za Šmartno pri Litiji dekan M. Rihar; za Zagorje dist. zdravnik dr. T. Zarnik; za Radovljico dekan in častni prost J. Novak; za Bled oskrbnik Fr. Šinčel in za Kamnik okrajni komisar dr. Fr. Žužek.

**Minister za javna dela** je ukazal, da so na obrtnonadaljevalnih šolah vsi zapovedani prazniki, četudi padejo na nedeljo, pouka prosti.

**Ljubljanska obrtnonadaljevalna šola** se bo s prihodnjim šolskim letom preustrojila ter v ta namen preselila iz realke na štiri mestne deške ljudske šole. Imela bo torej štiri oddelke, ki bodo ločeni po strokah in sicer: a) Prvi oddelak „Splošna obrtnonadaljevalna šola“, obstoječa iz vajeencev raznih manjših obrti, bo nastanjena na III. mestni deški ljudski šoli na Vrtači. „Splošna obrtnonadaljevalna šola“ bo imela štiri razrede in sicer: pripravljalni tečaj, dva oddelka 1. razreda obrtne nadaljevalnice in 2. razred, 1. oddelk obrtne nadaljevalnice.

b) „Strokovna nadaljevalnica za mehanske tehniške obrti“ bo nastanjena na I. mestni deški ljudski šoli v Komenskega ulicah. Ta šola bo imela 8 razredov in sicer: pripravljalni tečaj in prvi, drugi in tretji nadaljevalni razred s štirimi vzporednicami.

c) „Strokovna nadaljevalnica za stavbinske obrti“ bo nastanjena na II. mestni deški ljudski šoli na Čojzovi cesti; imela bo 5 razredov in sicer: pripravljalni tečaj in tri nadaljevalne razrede z eno vzporednico.

č) „Strokovna nadaljevalnica za umetno oblačilne obrti“ bo nastanjena na mestni nemški ljudski šoli na Vrtači ter bo imela tri razrede in sicer: pripravljalni tečaj in dva razreda nadaljevalnice.

Voditelji teh štirih šol bodo tačasni voditelji dotičnih ljudskih šol.

Učni jezik bo slovenski in poučevalo se bo ob nedeljah in četrtkih od osmih do dvanajstih dopoldne. Večerni pouk torej odpade, kar je hvale vredno.

Učitelji nadaljevalnih razredov bodo prejeli za tedensko uro po 10 K remunericije, v pripravljalnih razredih pa po 8 K. Šolski odbor je pa na predlog tov. Dimnika vložil prošnjo na ministrstvo, da bi dobivali tudi učitelji pripravljalnih razredov po 10 K za tedensko uro.

Pouk bo trajal 7 mesecev in sicer od 1. oktobra do zadnje nedelje v aprilu, vpisovati se bo pa začel že 15. septembra. Počitnice med letom bodo iste kakor na ljubljanskih ljudskih šolah.

V svrhu te preustrojbe obrtnih nadaljevalnih šol v Ljubljani je sestavil šolski odbor v svoji zadnji seji nov „pravilnik“ ter vzel na znanje „učni načrt“. Vzdrževanje šole bo veljalo na leto 20.000 K.

## Listnica uredništva.

P.: Dotično predavanje je izšlo v ponatisku, ki ga dobili pri vodstvu „Zaveza“ v Ljubljani. Obrnite se tja! Dotični rokopis pa ima uredništvo „Popotnika“. Povprašajte tam!

V nedeljo, dne 4. aprila t. l. se vrši v „Nar. domu“ v Celju.

**shod slovenskega štajerskega učiteljstva.**

Začetek ob 2. uri popoldne. Vzpored:

1. Poročilo o dosedanjem delovanju socialnega odseka „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“.

(Najvažnejše točke: Dosedanje naročanje časopisov in knjig potom soc. odseka „Zveze“; podporni sklad za obolele učitelje in učiteljice; predavateljstvo; skrb za šoli odraslo mladino; ustanovitev podpornega društva „Učiteljski pripravnik“ v Mariboru i. dr.)

2. Program bodočega socialnega delovanja (zlasti na kupski optiko nov).

3. Odgovor na nizkotna obrekovanja klerikalnih listov.

4. Slučajnosti.

Ker je shod velike važnosti, se ga naj učiteljstvo udeleži v obilnem številu, okrajni socialni odseki pa se naj shoda udeležijo polnoštevilno ali naj pošljejo vsaj zastopnike.

## Uradni razpisi učiteljskih služb.

Z. 419. Kranjsko. 63 1—1

An der zweiklassigen Volksschule in Kronau ist die zweite Lehrstelle mit den gesetzmäßigen Bezügen definitiv zu besetzen.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis zum 30. April 1909 beim gefertigten k. k. Bezirksschulrat einzubringen.

An krainischen öffentl. Volksschulen noch nicht definitiv angestellte Bewerber haben durch ein staatsärztliches Zeugnis den Nachweis zu erbringen, daß sie für den Schuldienst die volle physische Eignung haben.

K. k. Bezirksschulrat in Radmannsdorf, am 13. März 1909.

## Zahvala.

Podpisano društvo vrši s tem svojo prijetno dolžnost ter se zahvaljuje najtopeje vsem cen. tovarišem, sl. učiteljskim društvom in drugim p. n. rodoljubom, ki so mu pomagali s svojimi blaghotnimi prispevki v tako kratkem času izpolniti njegovo nalogo in odkriti spominsko ploščo nepozabnemu tov. Vek. Strmšku.

Zahvaljuje pa tudi časopisom „Učit. Tov.“, „Domovini“ in „Narodnemu Listu“, ki so prinašali rade volje oklice za prispevke.

Za „Šmarsko-rogaško učit. društvo“

Pav. Flerè, Tomo Kurbus,

t. ž. tajnik. t. ž. predsednik.

Učiteljsko osebje v Toplicah-Zagorju naznanja prežalostno vest, da je njega preblaga koleginja, gosposdična

## Roza Junis

učiteljica

dne 27. marca t. l. ob 2. popoldne mirno v Gospodu preminula.

Bodi ji blag spomin!

Žalujejo kolegije in kolegi.

Toplice-Zagorje, 28. marca 1909.

Našim rodbinam priporočamo 5  
- Kolinsko cikorijo -

## Gričar & Mejač

v Ljubljani, Prešernove ulice 9

priporočata v veliki izbiri po najnižji ceni obleke za gospode in dečke, površnike za gospode in dečke, obleke za otroke, žakete za dame, paleta za dame, plašče za deklice itd. itd.

Nepremočljive pelerine iz lodna ali velblodje dlake (Kamelhaar) v vseh velikostih. Gg. učiteljem in učiteljicam popust za »Učiteljski konvikt«. 32 24-5

## Rabite obleko?

Ne pošljite pa denar, ampak pišite samo po vzorce na

trgovsko hišo  
**R. STERMECKI v Celju,**

da se prepričate o čudovito nizkih cenah in velikanski zalogi.

Vzorci franko. 55 26-3

30 24-5

Angleško skladišče oblek

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja zaloga in izbira oblek za gospode in dečke, športnih oblek, površnikov, dežnih plaščev in zimskih sukenj.

Obleke in površniki, kakor tudi damski kostumi se izdelujejo po meri in najnovejšem kroju.

Ne zahtevajte se pošilja na izbiro tudi brez poročila. V zalogi so vedno najmodernejše damske obleke.

Jako nizke cene. **O. Bernatovič.**

## Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Špecialna trgovina za opreme nevest. Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovejše modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezenine.

Strogo solidno blago. Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica:

23 42-13 Kolodvorske ulice št. 8.

## Kolega!

Svetujem Vam, da kupite svoji soprogi, s čimer ji napravite veselje.

## Hočete?

Naročite ji krasno in praktično sukno za krilo. Čujete, kaj piše gca. učiteljica Friš-ova iz Slatenice: „Jaz sem popolnoma zadovoljna; v dokaz služi to, da sem izmed osem kosov, ki ste mi jih poslali na izber, izbrala sedem.“

A glejte, kako so cenene:

1 kos sukna za celo stroparno krilo	K 1-90
1 " " " kuhinjsko " "	" 2-
1 " " " vrtno " "	" 2-40
1 " " " lepilo " "	" 3-
1 " " " prav lepo " "	" 3-40

Naročite takoj po povzetju od tvrdke

Adolf Buchta v Kamenci, p. Sadek v Poličky, Češko. 49-7

## JAN BAŠTA

v Schönbachu pri Hebu (Češko),

sloveča trdka za dobavo godal, svetovoznana zaradi svoje vsestransko priznane solidnosti, priporoča p. t. gg. učiteljem in zborovodjem svoje neprekosljive koncertne in orkestralne gosle, viole, čele, base, citre, kitare prvega reda ugodno doneče in prijetnih tonov z lesenimi ali kovinskimi stroji, dobre in trpežne strune za vsa godala, mojstrske gosli z lepim lokom in leseno škatljo (9, 10, 12, 15 gl.). Ceniki gratis in franko.



Najugodnejša prilika za nakup. Vsaki instrument se pred odpošiljanjem strokovnjaško preizkusi.

Stare gosli in čela se zamenjuje za nove. Prva prodaja gramofonov in najpopolnejših ploč.

Velecenjeni gospod!

Poslane gosli so me po svoji ukusni obliki in vsled prijetnega glasu popolnoma zadovoljile! Mislim, da je dolžnost vsakega zavednega Čeha, da naroči svoje potrebšine pri Vaši cenji firmi, ki ne more ž njo tekmovali nobena inozemska trdka. Želim Vam mnogo uspeha in ostajam prijateljsko vdani Fr. V. Mohapl, ravnatelj. L. 29./XII. 1906.

Ne kupujte pod roko od prekupeev, obrnite se najprej in naravnost na našo trdko!

P. T. Jan Bašta, Schönbach! 33 10-6

Morem Vam sporočiti, da mi ugaja poslani bas radi lepega glasu in primerne cene. Pošiljam Vam zadnje odplačilo z zagotovilom, da ste me popolnoma zadovoljili. Borovany u Olešnice, 2./I. 1908.

A. Zimmermann, ravnatelj.

Na tisoče pohvalnih pism svedoči gg. učiteljem in zborovodjem o kakovosti in primernosti mojih instrumentov.

## VERONIKA KENDA

v Ljubljani

na Dunajski cesti šte. 20

priporoča p. n. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu svojo

veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 10 34-14

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga

A. Slatnarjevih zvezkov.

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. ameriška tovarna Cottage-Organs in orgelj-harmonijev. 36 52 10



Najboljše orgelj-harmonije obeh sistemov izdeluje in pošilja najceneje

RUDOLF PAJKR & Komp.,

Kraljevi gradec št. 120 (Češko).

Zaloge: Dunaj, Praga, Budimpešta.

Harmonije na pendel obeh sistemov in vseh velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve, semenišča in kot orglje za vajo.

Pošilja se poštne prosto do zadnje železniške postaje. Gospodom učiteljem visok rabat. Delna odplačila od 8 K dalje.

Cenovniki gratis in franko.

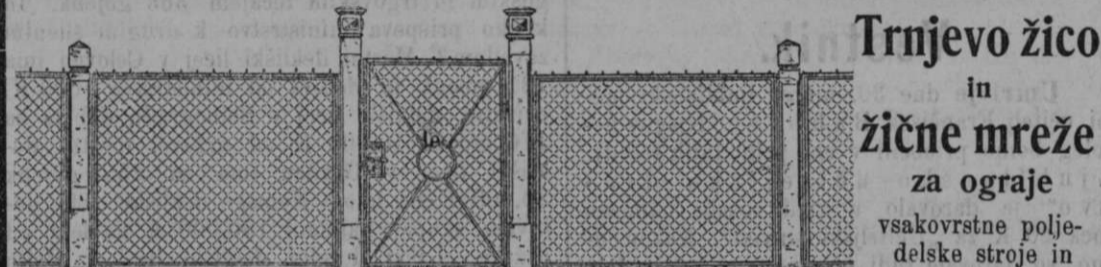
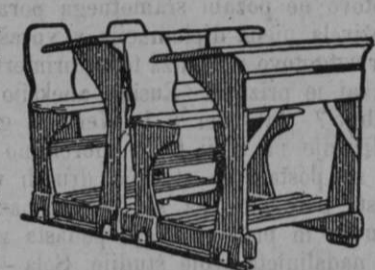
## RETTIG-ova ŠOLSKA KLOP je klop prihodnosti!



Temeljito snaženje šolskih tal in prahu, učenčevemu zdravju najprikladnejše sedenje.

Pravico za izdelovanje RETTIG-ove klopi ima in vsa pojasnila daje

Fran Burger 8 21 7 mizarski mojster v Spod. Šiški.



Trnjevo žico in žične mreže za ograje

vsakovrstne poljedelske stroje in razno orodje, posebno

travniske brane, pluge za globoko oranje (rigolanje), drevesne žage in trsne škarje, leščerbe za uničevanje gosenic in ličink (izvrstna iznajdba), najboljši portland cement, traverze, strešno lepenko, škrilj „Eternit“, najboljša snov za kritje streh, cevi in stranišni nastavki iz kamenščine, vodovodne cevi iz kovnega železa ali svinca, sesalke in vodovodne naprave, zajamčena umetna gnojila in razno drugo blago priporoča po najnižjih cenah

trgovina z železino „Merkur“

46 12-2

PETER MAJDIČ v CELJU.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

## Zvezna trgovina v Celju

Rotovška ulica št. 2

priporoča kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitniške zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli. — Štambilje, vignete. — Zavitke za urade v vseh velikostih. — Ceniki brezplačno na razpolago. — Dobro blago in točna postrežba. 6 42-13

## UČITELJSKA TISKARNA

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče šte. 4 v Ljubljani Gradišče šte. 4

priporoča sl. kraj. šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge.

Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastonj. Postrežba točna. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna po zmernih cenah v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje okusno in po solidnih cenah. Tiskovine se izvršujejo v eni ali več barvah. Tiskanje muzikalij in časopisov.

Telefon št. 118.

Litografija.

Poštna hranilnica št. 76.307.

(5) 52-12